

MR. SCHUYLER'S PRELIMINARY REPORT
ON THE
MOSLEM ATROCITIES.

THE following is the *preliminary* report of Mr. Schuyler, the American Consul-General, to the Hon. Horace Maynard, the American Minister, resident in Constantinople. At the date of its appearance, Mr. Schuyler was still in the ravaged district pursuing his inquiries.

PHILIPPOLIS, *August 10, 1876.*

SIR,—In reference to the atrocities and massacres committed by the Turks in Bulgaria, I have the honour to inform you that I have visited the towns of Adrianople, Philippopolis, and Tatar-Bazardjik, and the villages of Stenimakho, Kadi-Keni, Kritshma, Perustitsa, Peshtera, Radulovo, Batak, Kalaglari, Panagurishta (Otluk-kui), Koprishitsa (Avrat-Alan), and Klissura (Persiden or Dervent), in the districts of Philippopolis and Bazardjik.

From what I have personally seen, and from the inquiries I have made and the information I have received, I have ascertained the following facts.

During the last winter and spring, agents of the Bulgarian Committee at Bucharest made an agitation in Bulgaria for an insurrection against the Turkish Government, and met with considerable encouragement among the younger part of the population. Owing to the betrayal of the plot, the insurrection broke out prematurely on the 1st and 2nd of May in the villages of Klissura, Koprishitsa, Panagurishta, Novo Selo, Bellova, and, perhaps, one or two others. There was great alarm, and even a panic, at Tatar-Bazardjik and Philippopolis; numerous telegrams were sent to the Porte for regular troops, which after some delay were refused. The Beys of Philippopolis and Adrianople practically seized on the government, and armed the Mussulman inhabitants of the town and of the country, arms being sent for that purpose from Adrianople and Constantinople. These armed Mussulmans, called irregular troops or Bashi-Bazouks, were then, together with the few regular troops at hand, sent into a campaign against the Bulgarian villages, for the purpose of putting down the insurrection, and of disarming the Christian population. But few Circassians seem to have been employed at this time. Their settlements are east of Adrianople. It was a *levée en masse* of the Mussulman villages against their Christian neighbours.

Предварителният доклад на мистър Скайлер

за мюсюлманските жестокости

Това е предварителният доклад на мистър Скайлер, американския генерален консул, до негово превъзходителство Хорас Мейнард, американския пълномощен министър в Константинопол. По време на неговата поява мистър Скайлер все още беше в опустошения район, като извършваше своето разследване.

Филипополис, 10 август 1876 година

Сър, във връзка със зверствата и кланетата, извършени от турците в България, имам честта да ви информирам, че посетих градовете Адрианопол, Филипополис, Татар-Пазарджик и селата Стенимако, Кеди-Кени, Кричим, Перущица, Радулово, Батак, Калагари, Панагюрище (Отлук-кьой), Копривщица (Аврат-Алан) и Клисура (Персиден или Дервент) в областите на Филипополис и Пазарджик.

От онова, което лично видях, и от моите разследвания и получената информация, установих следните факти.

По време на миналата зима и пролет, агенти на българския комитет в Букурещ извършиха агитация в България за въстание срещу турското правителство, като получиха значително и съществено насърчение сред помладата част от населението. Поради предателство на заговора въстанието избухна предварително на 1 и 2 май в селата Клисура, Копривщица, Панагюрище, Ново село, Белово и вероятно едно или две други. Съществуваха голямо безпокойство, и дори паника, в Татар-Пазарджик и Филипополис; бяха изпратени много телеграми на Портата с искане за изпращане на редовни войски, които след известно закъснение бяха отказани. Бейовете на Филипополис и Адрианопол практически взеха властта в ръцете си и въоръжиха мюсюлманското градско и селско население, като бяха изпратени оръжия от Адрианопол и Константинопол. Тези въоръжени мюсюлмани, наречени нередовни войски или башибозуци, бяха тогава заедно с малкото количество налични редовни войски, изпратени във военна акция срещу българските селища, с цел да се потуши въстанието и да се обезоръжи християнското население. Но използваните черкези в онзи момент

бяха неколцина. Те живеят на изток от Адрианопол. Това беше масово надигане на мюсюлманските селища срещу християнските съседи.

The insurgent villages made little or no resistance. In many instances they surrendered their arms upon the first demand. Nearly all the villages which were attacked by the Bashi-Bazouks were burned and pillaged, as were also all those which had been abandoned by the terrified inhabitants. The inhabitants of some villages were massacred after exhibitions of the most ferocious cruelty, and the violation not only of women and girls, but even of persons of the other sex. These crimes were committed by the regular troops as well as by the Bashi-Bazouks.

The number of villages which were burned in whole or in part in the districts of Philippopolis, Roptchus, and Tatar-Bazardjik is at least sixty-five, of which the names are as follow :

DISTRICT OF PHILIPPOPOLIS.

Names of Villages.	Houses.	Churches.	Schools.
Sindjerli	200	1	1
Staro Novo-Selo	300	1	1
Yuleshintsa	90	1	1
Krastovo	100	1	1
Uzun-geren	70	—	—
Ereli	200	1	1
Sary-Gul	45	—	—
Aivadjik	50	—	—
Pashtusha	20	1	—
Zdrebrtchka	90	1	1
Yasy-Koria	140	1	1
Kozarsko	110	1	1
Tsaratsovo	—	—	—
Perustitsa	400	2	2
Uzunjak-Kiresch	—	—	—
Leshka	—	—	—
Savadja	—	—	—
Stubnitsa	—	—	—
Rega	—	—	—
Yünjular	—	—	—
Kavak-tiré	—	—	—
Narisa-Keui	—	—	—

DISTRICT OF ROPTCHUS.

Boikovo	60	1	1
Dudovo	20 houses burned.		
Sitovo	plundered, but not burned.		

DISTRICT OF TATAR BAZARDJIK.

Klissura (Persiden or Dervent)	700	1	2
Koprishitsa (Avrat-Alan)	plundered, not burned.		
Batak	900	1	3
Vietrona	600	1	1
Strelcha (mixed)	440	1	1
Popintsa	—	1	1
Radulovo	160	1	1
Kara-musab	—	1	1
Slavovitsa	—	1	1
Akandjeivo	—	1	1
Tchanaktcheicivo	—	1	1
Doganovo	—	—	—

Въстаналите селища оказаха малка или никаква съпротива. В много случаи те предадоха своите оръжия при първо поискване. Почти всички селища, които бяха атакувани от башибозуците бяха изгорени и разграбени, както и онези, които бяха изоставени от ужасените жители. Жителите на някои селища бяха заклани след проявление на най-кръвожадна жестокост, както и изнасилвания не само на жени и момичета, но дори и на лица от другия пол. Тези престъпления бяха извършени както от редовните войски, така и от башибозуците.

Броят на селищата, които бяха изгорени като цяло или отчасти в областите на Филипополис, Ропчуй и Татар-Пазарджик е най-малко шейсет и пет, от които имената са както следва:

ОБЛАСТ НА ФИЛИПОПОЛИС

Имена на селищата	Къщи	Църкви	Училища
Синджерли	200	1	1
Старо Ново село	300	1	1
Елешница	90	1	1
Кръстово	100	1	1
Узун-герен	70	-	-
Ерели	200	1	1
Сари-Гюл	45	-	-
Айваджик	50	-	-
Паштуша	20	1	-
Здрѣчка	90	1	1
Язи-Корла	140	1	1
Козарско	110	1	1
Царасово	-	-	-
Перушица	400	2	2
Узуджак-Киреш	-	-	-
Лешка	-	-	-
Саваджа	-	-	-
Стубвица	-	-	-
Рега	-	-	-
Юнджулар	-	-	-
Кавак-тире	-	-	-
Нарис-Кени	-	-	-

ОБЛАСТ НА РОПЧУЙ

Бойково	60	1	1
Дудово	20 изгорени къщи		
Ситово	Разграбено, но не изгорено		

ОБЛАСТ НА ТАТАР ПАЗАРДЖИК

Клисура	700	1	2
Копривщица	Разграбена, не изгорена		
Батак	900	1	3
Виетрона	600	1	1
Стрелча	440	1	1
Попинци	-	1	1
Радулово	160	1	1
Кара-мусаб	-	1	1
Славовица	-	1	1
Аканджиево	-	1	1
Чанакчиево	-	1	1
Доганово	-	-	-

ОБЛАСТ НА ТАТАР ПАЗАРДЖИК-продължение

Имена на селища	Къщи	Църкви	Училища
Елшица	-	1	1
Калагари	160	1	1
Джумая	-	1	1
Кенели	-	-	-
Галака	-	-	-
Дере-орман	-	-	-
Сирт-орман	-	1	1
Тцкира	-	-	-
Ново село	-	1	1
Бега	60	1	1
Олджулан	-	1	1
Елидере	-	1	1
Еши-Кашли	80	-	-
Лиамово	-	-	-
Шиакларе	-	1	1
Кулата	-	1	1
Казапли	-	-	-
Церово	150	1	1
Хаджили	-	-	-
Динката	-	1	1
Каресли	-	-	-
Злакатчен	-	1	1
Шуково	-	1	1
Калойерово	-	1	1
Лисичево	-	1	1
Мечка	-	1	1
Петрич	-	-	-
Лешница	-	-	-
Панагюрище (Отлук-кьой)	3000	2	3

DISTRICT OF TATAR BAZARDJIK—(continued).

Names of Villages.	Houses.	Churches.	Schools.
Ilshitsa	—	1	1
Kalaglari (mixed)	160	1	1
Jumaya	—	1	1
Keneli	—	—	—
Galaka	—	—	—
Dere-orman	—	—	—
Syrt-orman	—	1	1
Tskyra	—	—	—
Novo-Selo	—	—	—
Bega	60	1	1
Oldjulán	—	1	1
Ellidere	—	1	1
Eshi-Kashli	80	—	—
Liamovo	—	—	—
Shiakhlaré	—	1	1
Kulata	—	1	1
Kasapli	—	—	—
Tserovo	150	1	1
Hadjili	—	—	—
Dinkata	—	1	1
Karesli	—	—	—
Zlakatchen	—	1	1
Slchukovo	—	1	1
Kaloyerovo	—	1	1
Lusitchovo	—	1	1
Metchka	—	1	1
Petritch	—	—	—
Leshnitso	—	—	—
Panagurishta (Otluk-kui)	3000	2	3

This list may not be entirely correct, as many towns have both Turkish and Bulgarian names, and they may be repeated in one or two instances. Some villages, too, are probably omitted. Owing to the absence of statistics, it is impossible exactly to ascertain the population of each village, and in many cases I have not been able to learn the number of houses. In general, as long as the patriarch or father of a family is alive, his married sons live with him, so that there are frequently families of 15, 20, and even of 30 persons. The population of a village would be therefore larger than for the same number of houses in other countries. In the larger villages the lower stories of the houses are of stone, the roofs are tiled, the streets are paved, and there is a general air of comfort and well-being. Particular attention was given by the troops to the churches and schools, which in some cases were destroyed with petroleum and gunpowder. The altars were overturned, the pictures painted on the walls scratched and pierced, and the holy places defiled and desecrated.

Besides the villages, four monasteries were burned—St. Teodor, near Perusstitsa; the Panagia and the Bezsrabrinitsa, near Kritshma; and St. Nicolas, near Kaloyerovo.

The Turks allege that many of these villages were burned by the insurgents for the purpose of compelling the Bulgarian inhabitants to join them. I am unable to find that such was the case in more than two or three instances, and even here the proof is very weak. At Bellova the insurgents burned the railway station, in which some Zaptiehs had taken refuge.

It is very difficult to estimate the number of Bulgarians who were killed during the few days that the disturbances lasted, but I am inclined to put 15,000 as the lowest for the districts I have named.

Този списък вероятно не е напълно точен, тъй като много градове имат както турски, така и български имена, като така могат да бъдат посочени няколко пъти. Някои селища също така вероятно са пропуснати. Поради липсата на статистика не е възможно точно да се установи колко е населението на всяко отделно селище и в много случаи не успях да науча броя на къщите. Като цяло, доколкото патриарх или баща на семейство е жив, неговите оженени синове живеят заедно с него, така че често пъти съществуват семейства от 15, 20 и дори 30 човека. Така населението на всяко селище вероятно е по-голямо отколкото същия брой на къщи в други държави. В по-големите къщи по-ниските етажи са направени от камък, покривите са покрити с керемиди, улиците са павирани и като цяло съществува удобство, спокойствие и благоденствие. Особено внимание беше оказано от страна на войниците на църквите и училищата, които в някои случаи бяха разрушени с петрол и барут. Олтарите бяха преобърнати, нарисуваните рисунки по стените бяха надраскани и избодени, а светите места бяха осквернени.

Освен селищата бяха изгорени четири манастира – Свети Тодор до Перушица, Панагия и Безребреница до Кричим, и Свети Николай до Калойерово.

Турците твърдят, че много от селищата са били запалени от самите въстаници, за да накарат българските жители да се присъединят към тях. Не можах да установя, че така стояха нещата в повече от два или три случая, а в тези два или три случая доказателствата са много слаби. В Белово въстаниците подпалиха гарата, в която се бяха укрили няколко заптиета.

Много е трудно да се установи точния брой на българите, които бяха убити по време на продължилите няколко дни безредици, но съм склонен да посоча цифрата от 15 000 като най-малката възможна за назованите от мен области.

The manner in which the troops did their work will be seen from a few details gathered on the spot from persons who escaped from the massacre.

PERUSTITSA, a town of 400 houses, and between 3,000 and 4,000 inhabitants, took no active part in the insurrection. Becoming alarmed at the attitude of the Turks in the neighbouring villages, the inhabitants sent a deputation to Aziz Pacha, the Mutessarif of Philippopolis, for regular troops to defend them. He returned them a written message that he had no troops to send, and that they must defend themselves. When the Bashi-Bazouks appeared before the town they therefore refused to surrender, entrenched themselves in a church, retreating finally to another, and held out for five days, until they saw the regular troops under Rashid Pacha, when the remainder gave themselves up. Many of the inhabitants escaped at the beginning of the struggle; but many were shot down. The church was bombarded, and about 1,000 in all were killed—many of them women and children. The town was pillaged and completely burned; not a single house being now standing. Many women were violated. The floor of the church, the churchyard, and many of the gardens were dug up afterwards in search for buried treasure. The Bashi-Bazouks here were commanded by Ahmed Aga of Tamrysh, who was subsequently rewarded with a silver medal.

KLISSURA was nearly twice the size of Perustitsa and proportionately richer, as many of the inhabitants were engaged in the manufacture of attar of roses, and many were merchants travelling through the country. The insurrectionary movement began here on the 2nd of May, but it was not until the 12th that the Bashi-Bazouks, under the command of Tussum Bey of Karlovo, attacked the place. A few shots were fired, when the villagers surrendered and fled to Koprishtitsa, and to the mountains. More than 250 Bulgarians were killed, chiefly women and children. The Turks claim that fourteen Mussulmans (in part gipsies) were killed before and during the fight. As soon as the Bashi-Bazouks entered the town they pillaged it and burned it. Among other things, 450 copper stills used in making attar of roses were carried away to the Turkish villages. Subsequent parties carried off all that was left, even to the nails from the doors, and the tiles from the roofs. The church was desecrated and blown up. Tussum Bey for this exploit was decorated with the Medjidié.

KOPRISHTITSA (Avrat-Alan), although one of the first villages to rebel, was one of the last to be attacked. Warned by the fate of Klissura and Panagurishta, the leading inhabitants themselves arrested the ringleaders of the insurrection, and sent to Philippopolis for regular troops. In spite of this the bearers of submission were fired on, and one, the priest Dontcho, was killed, the town was several times pillaged, many of the women were violated, and about thirty persons were killed. The town was not burned, and a general massacre was avoided by large presents of money paid by the leading inhabitants to the Turkish commanders. Three shots were, however, fired at the church, but did little damage. The villagers admit having killed ten Turks and forty gipsies, the latter being suspected of an intention to plunder the town. The Turks claim a total loss of seventy-one.

PANAGURISHTA (Otluk-kui) was attacked by a force of regular troops, together with Bashi-Bazouks, on the 11th of May. Apparently no message to surrender was sent. After a slight opposition on the part of the insurgents the town was taken. Many of the inhabitants fled, but about 3,000 were massacred, the most of them being women and children. Of these about 400 belonged to the town of Panagurishta, and the others to nine neighbouring villages, the inha-

Начинът, по който войсковите части свършиха своята работа, ще бъде видян от подробностите и данните, предоставени и събрани на място от лица, избягали от клането.

ПЕРУЩИЦА, град с 400 къщи, и между 3 000 и 4 000 жители, не взе активно участие във въстанието. След като бяха обезпокоени от поведението на турците в съседните селища, жителите изпратиха делегация до Азис паша, мютешариф на Филипополис, с молба за редовни войски, които да ги защитят. Той отговори, че не може да изпрати войски и че те трябва сами да се защитават. Когато башибозуците се появиха пред града, жителите му следователно отказаха да се предадат, укрепиха се в една църква, накрая отстъпиха в друга църква и се съпротивляваха в продължение на пет дни, докато видяха редовните войски под командването на Рашид паша, когато останалите се предадоха. Много от жителите избягаха в началото на схватката; но много и бяха разстреляни. Църквата беше бомбардирана и около 1 000 души бяха убити – мнозина от тях бяха деца и жени. Градът беше ограбен и изцяло изгорен; като сега няма и една оцеляла къща. Много жени бяха изнасилени. Подът на църквата, църковният двор и много градини бяха след това разкопани в търсене на заровени съкровища. Башибозуците бяха командвани от Ахмед ага от Тамриш, който впоследствие беше награден със сребърен медал.

КЛИСУРА беше почти два пъти по-голяма от Перущица и пропорционално по-богата, тъй като много от жителите бяха заети в производството на розово масло, както и много бяха пътуващи из страната търговци. Въстанието тук започна на 2-ри май, но едва на 12-ти май башибозуците под командването на Тосун бей от Карлово атакуваха селището. Бяха произведени само няколко изстрела, след което селяните се предадоха и побягнаха към Копривщица и към планината. Повече от 250 българи бяха убити, главно жени и деца. Турците твърдят, че четиринадесет мюсюлмани (отчасти цигани) бяха убити преди и по време на бягството. Веднага щом башибозуците влязоха в града, те го плякосаха и изгориха. Всред многото плякосани и отнесени от турците неща, могат да се отбележат 450 медни казана, използвани за направата на розово масло. Впоследствие други разбойници отнесоха всичко, което беше останало, дори пироните от портите, и керемидите от покривите.

Църквата беше осквернена, ограбена и взривена. Тосун бей за тези си свои действия беше награден с ордена меджидие.

КОПРИВЩИЦА (Аврат-Алан) въпреки че беше едно от първите селища, които въстанаха, беше едно от последните, което беше атакувано. Предупредено от съдбата на Клисура и Панагюрище, първенците сами арестуваха водачите на въстанието и изпратиха съобщение до Филипополис да им изпратят редовни войски. Въпреки това подчинилите се бяха уволнени, като един от тях, свещеникът Дончо, беше разстрелян, градът беше няколко пъти разграбен, много от жените бяха изнасилени, като повече от тридесет човека бяха убити. Градът не беше изгорен, а всеобщо клане беше предотвратено чрез предоставяне на големи парични подаръци на турските командири. Бяха отправени три изстрела към църквата, но те причиниха малки вреди. Жителите на селището признават, че са убили десет турци и четиридесет цигани, като последните са били заподозрени с това, че са искали да ограбят и плячкосат града. Турците твърдят, че техните загуби възлизат на седемдесет и един човека.

ПАНАГЮРИЩЕ (Отлук-къой) беше атакувано от военни части, състоящи се от редовни войски и башибозуци на 11 май. Очевидно не беше отправено съобщение към жителите да се предадат. Много от тях избягаха, но около 3 000 бяха изклани, като повечето от тях бяха жени и деца. От тях 400 бяха от Панагюрище, а останалите от съседните селища,

bitants of which had taken refuge there. Four hundred buildings, including the bazaar and the largest and best houses, were burned. Both churches were completely destroyed, and almost levelled to the ground. In one an old man was violated on the altar, and afterwards burned alive. Two of the schools were burned, the third—looking like a private house—escaped. From the numerous statements made to me, hardly a woman in the town escaped violation and brutal treatment. The ruffians attacked children of eight and old women of eighty, sparing neither age nor sex. Old men had their eyes torn out and their limbs cut off, and were then left to die, unless some more charitably disposed man gave them the final thrust. Pregnant women were ripped open and the unborn babes carried triumphantly on the points of bayonets and sabres, while little children were made to bear the dripping heads of their comrades. This scene of rapine, lust, and murder was continued for three days, when the survivors were made to bury the bodies of the dead. The perpetrators of these atrocities were chiefly regular troops commanded by Hafiz Pacha. The Turks claim and the villagers admit the death of fourteen Mussulmans, two of whom were women who were killed with arms in their hands during a conflict with a party that refused to surrender to the insurgents.

While pillage reigned supreme at Koprishitsa, and lust at Panagurishta, at Batak the Turks seemed to have no stronger passion than the thirst for blood. This village surrendered without firing a shot, after a promise of safety, to the Bashi-Bazouks, under the command of Ahmed Aga, of Burutina, a chief of the rural police. Despite his promise, the few arms once surrendered, Ahmed Aga ordered the destruction of the village and the indiscriminate slaughter of the inhabitants, about a hundred young girls being reserved to satisfy the lust of the conqueror before they too should be killed. I saw their bones, some with the flesh still clinging to them, in the hollow on the hill side, where the dogs were gnawing them. Not a house is now standing in the midst of this lovely valley. The saw mills—for the town had a large trade in timber and sawn boards—which lined the rapid little river, are all burned, and of the 8,000 inhabitants not 2,000 are known to survive. Fully 5,000 persons, a very large proportion of them women and children, perished here, and their bones whiten the ruins, or their putrid bodies infect the air. The sight of Batak is enough to verify all that has been said about the acts of the Turks in repressing the Bulgarian insurrection. And yet I saw it three months after the massacre. On every side were human bones, skulls, ribs, and even complete skeletons, heads of girls still adorned with braids of long hair, bones of children, skeletons still encased in clothing. Here was a house the floor of which was white with the ashes and charred bones of thirty persons burned alive there. Here was the spot where the village notable Trandafil was spitted on a pike and then roasted, and where he is now buried; there was a foul hole full of decomposing bodies, here a mill dam filled with swollen corpses; here the school house, where 200 women and children who had taken refuge there were burned alive, and here the church and churchyard, where fully a thousand half-decayed forms were still to be seen, filling the enclosure in a heap several feet high, arms, feet, and heads protruding from the stones which had vainly been thrown there to hide them, and poisoning all the air.

Since my visit, by orders of the Mutessarif, the Kaimakam of Tatar Bazardjik was sent to Batak, with some lime to aid in the decomposition of the bodies, and to prevent a pestilence.

Ahmed Aga, who commanded at the massacre, has been decorated and promoted to the rank of Yuz-bashi.

These atrocities were clearly unnecessary for the suppression of the insurrec-

чиито жители бяха потърсили убежище в града. Четиристотин сгради, включително пазарът и най-големите и най-хубави къщи бяха изгорени. Също така и двете църкви бяха напълно разрушени, като почти бяха изравнени със земята. В една от тях старец беше изнасilen на олтара, а след това беше изгорен жив. Две от училищата бяха изгорени, третото – което изглеждаше като частна къща – оцеля. От множеството изказвания, които чух едва ли има жена в града, която да не е била изнасилена или с която да не са се отнесли жестоко. Разбойниците са нападали осемгодишни деца и осемдесетгодишни старици, като не са жалели нито възрастта, нито пола. Изваждали са очите на старци, отрязвали са им крайниците, като след това са ги оставяли да умрат, освен ако някой по-милостив човек не им е нанасял последния удар. Бременни жени бяха изкормвани, а неродени деца бяха носени триумфално на върховете на щиковите и ятаганите, докато малки деца бяха карани да носят отрязаните глави на свои другарчета. Тази сцена на насилие, похот и убийства продължи три дни до момента, в който оцелелите бяха накарани да погребат телата на мъртвите. Извършителите на тези жестокости бяха основно редовни войски, командвани от Хафез паша. Турците твърдят и селяните признават смъртта на четиринадесет мюсюлмани, двама от които бяха жени, които мюсюлмани бяха убити, след като носеха оръжие в ръцете си по време на схватка и след отказ да се предадат на въстаниците.

Докато плячкосването и грабежът владееха в Копривщица, а похотта – в Панагюрище, в Батак турците изглеждаше, че нямаха по-силна страст от жаждата за кръв. Това селище се предаде без да произведе и един изстрел, след като му бе обещано да бъде пощадено, на башибозуците под командването на Ахмед ага от Барутина, главата на селската полиция. Въпреки своето обещание, и след като малкото по количество оръжие беше предадено, Ахмет ага нареди разрушаването на селището, както и без каквато и да е дискриминация клане на всички жители, като около сто млади девойки бяха запазени, за да удовлетворят похотта на завоевателя, след което също трябваше да бъдат убити. Видях техните кости, заедно с месото, което все още висеше по тях, в една яма на хълма, където кучета го глождеха. Сега няма и една оцеляла къща – сред тази прекрасна долина. Дъскорезниците – градът притежава голяма търговия с дървен материал – които бяха подредени една до друга по протежение бързата малка река, всички бяха изгорени, като от 8 000 жители се смята, че са оцелели не повече от 2 000. Над 5

000 жители, голяма част от тях жени и деца, са загинали тук, като техните кости се белеят над руините или техните гниеци тела инфектират въздуха. Изгледът на Батак е достатъчен да потвърди всичко, което беше казано относно действията на турците по потушаване на българското въстание. И все пак аз го видях три месеца след клането. Навсякъде се виждаха човешки кости, черепи, ребра и дори цели скелети, глави на млади момичета, все още украсени с плитки дълга коса, кости на деца, все още неразложени трупове, облечени в дрехи. Имаше къща, чийто под беше побелял от праха и овъглените кости на тридесет души, които бяха живи изгорени. Това беше мястото, където селският първенец Трендафил беше набучен на кол и след това беше опечен на мястото, където беше после погребан. Имаше мръсна яма, изпълнена с разлагащи се тела, а също и воденична вада, изпълнена с подпухнали трупове. Тук беше и училищна сграда, където 200 потърсили укрытие жени и деца бяха изгорени живи. Видях и църквата и църковния двор, където повече от хиляда полуразложени трупа образуваха купчина с височина от няколко фута, като ръце, крака, бедра и глави се показваха измежду камъните, напразно хвърлени там, за да ги прикрият извършеното, като зловонието отравяше целия въздух.

След моето посещение по нареждане на мюдюршарифа каймаканинът на Татар-Пазарджик беше изпратен в Батак, заедно с вар, която да ускори разлагането на труповете и да предотврати епидемия.

Ахмед-ага, който командваше клането беше награден и повишен в ранг юзбаши.

Тези жестокости не бяха нужни за потушаването на въстанието,

tion, for it was an insignificant rebellion at the best, and the villagers generally surrendered at the first summons. Nor can they be justified by the state of panic, which was over before the troops set out on the campaign. An attempt, however has been made—and not by Turks alone—to defend and to palliate them on the ground of the previous atrocities which, it is alleged, were committed by the Bulgarians. I have carefully investigated this point, and am unable to find that the Bulgarians committed any outrages or atrocities, or any acts which deserve that name. I have vainly tried to obtain from the Turkish officials a list of such outrages, but have heard nothing but vague statements. I was told by Kiani Pacha that the insurgents killed the wife and daughter of the Mudir of Koprishitsa ; but this Mudir had recently gone there, and had left his wife at Eski Saara, where she still resides, and had no daughter. I was also told of the slaughter of the wife of the Mudir of Panagurishta, but at the time mentioned that village had no Mudir. I was referred for information to Hafiz Nuri Effendi, a leading Turk of Philippopolis. In a very careful statement made by him, he sets the number of Mussulmans (including gipsies) killed during the troubles at 155, of whom twelve are women and children—the word children taken to mean any one under twenty years of age. I have been able to obtain proof of the death of only two of these women—at Panagurishta—who certainly were not intentionally killed. No Turkish women or children were killed in cold blood. No Mussulman women were violated. No Mussulmans were tortured. No purely Turkish village was attacked or burned. No Mussulman house was pillaged. No mosque was desecrated or destroyed. The report of the special Turkish Commissioner, Edib Effendi, contains statements on this point, as on every other, which are utterly unfounded in fact, and the whole report may be characterised as a tissue of falsehoods.

I am, Sir,

Yours very truly,

EUGENE SCHUYLER.

THE HONOURABLE HORACE MAYNARD, &c.

тъй като то беше най-меко казано един незначителен бунт, като селищата се предадоха при първо поискване. Тези жестокости не могат да бъдат оправдани и от състоянието на паника, която заглъхна преди изпращането и настъплението на редовните войски. Въпреки това беше направен опит – и не само от турците – да бъдат оправдани, омаловажени и смекчени на основанието на предходни жестокости, които, както се твърди, бяха извършени от българите. Внимателно разследвах тази точка и не мога да открия, че българите са извършили изстъпления, ужаси или жестокости, или каквито и да е действия, които заслужават такива имена. Напразно се опитвах да получа от турските официални служители списък с такива ужаси, но не чух друго, но само неясни твърдения. Киани паша ми каза, че въстаниците са убили жената и дъщерята на мюдюра на Копривщица, но този мюдюр беше отскоро там, като беше оставил своята жена в Ески саара, където тя все още живее, като се оказва, че той няма дъщеря. Също така ми беше казано за убийство на жената на мюдюра в Панагюрище, но в онзи момент селището нямаше мюдюр. Изпратиха ме да потърся информация от Хафиз Нури ефенди, един от турците първенци на Филипополис. Той много внимателно се изказа и посочи броя на убитите мюсюлмани (включително циганите) на 155, от които дванадесет са жени и деца – като под деца се разбират всички лица под двадесет годишна възраст. Успях да установя смъртта само на две от тези жени – в Панагюрище – които със сигурност не бяха умишлено убити. Турска жена или дете не бяха убити хладнокръвно. Мюсюлманска жена не беше изнасилена. Мюсюлманин не беше подложен на мъчения. Никое изцяло турско селище не беше атакувано или изгорено. Мюсюлманска къща не беше ограбена. Джамия не беше осквернена или разрушена. Докладът на специалния турски комисар Едиб ефенди съдържа твърдения по този въпрос, както и по всички останали, които фактически са напълно необосновани, като целият доклад може да бъде характеризирани като плетеница от лъжи.

Аз съм, сър,

Искрено ваш

Юджин Скайлер